

scheldestromen

3 | winter 2010 | tijdschrift van waterschap Scheldestromen

Appelaere:
Sap van **Zeeuwse** bodem

Koeien varen
mee op **waterschapsboot**

Stormseizoen

Voordeur op slot

Verder: kunstenaar Johnny Beerens | 't Wachtlokaal Hoedekenskerke | Win een winterpakket

Rudy Visser is waterschapsfotograaf

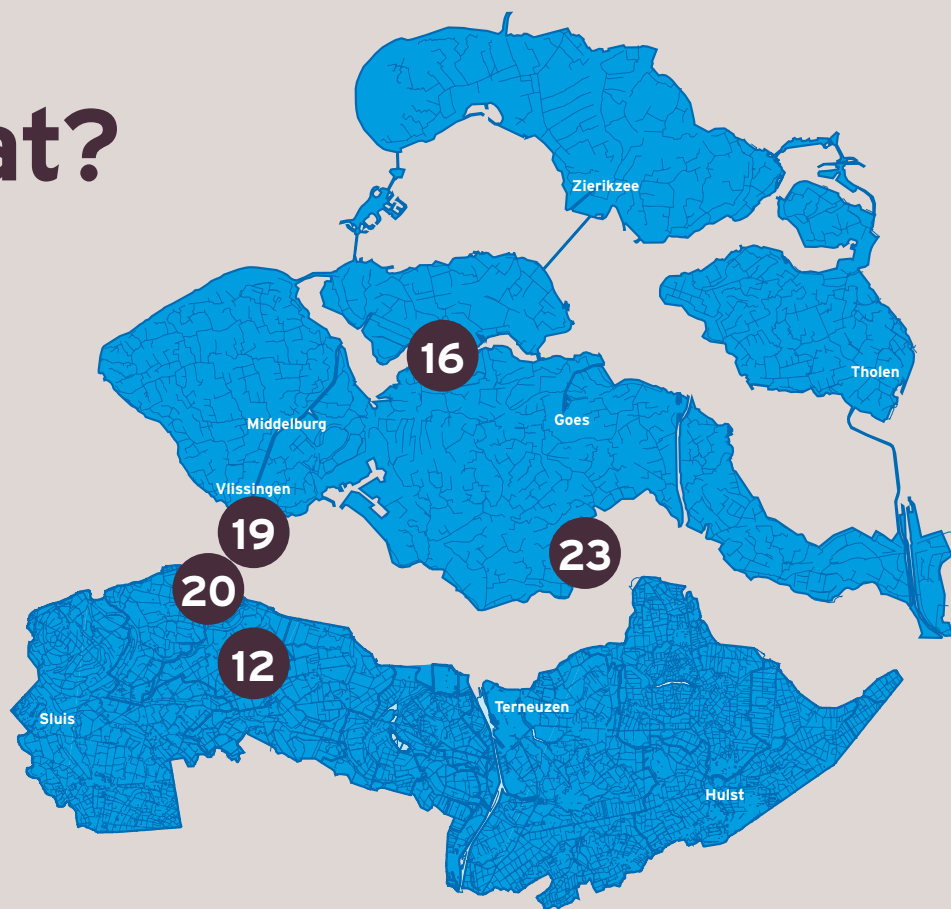

waar gebeurt wat?

pagina

- 12** Producent Appelaere
- 16** Achter de schermen op het Veerse Meer
- 19** In de steigers: Bastion Vlissingen
- 20** Kunstenaar Johnny Beerens
- 23** 't Wachtlokaal

inhoud

Eén keer per jaar wordt een kudde koeien afgezet op hun seizoensplaats: het eiland de Haringvreter in het Veerse Meer. Waterschapsschipper Berry van Goudswaard brengt ze er met z'n ponton naar toe. Lezer Toos Wetselaar ging mee.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen i.o. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt eind maart 2011.

Teksten: Barbara Antunes (BA), Linda van Dijke (LvD, eindredacteur), Charlotte Dijkman (CD), Arjan Goossen (AG), Sandra Minneboo (SM), Chantal de Putter (CdP), Danielle Steijn (DS) en Manon Veroude (MV).

Fotografie: Rudy Visser

Opmaak:
Life Design, Zierikzee

Druk:
Jumbo Offset, Goes

Hoewel storm het hele jaar door kan voorkomen is de kans op een flinke storm het grootst tussen oktober en april. Omdat de weersomstandigheden van invloed zijn op het zeewater en de dijken en duinen, zijn we in die periode extra alert. Er is geoefend in het sluiten van coupures en de draai-boeken zijn actueel. Dook Musters is coördinator dijkbewaking.

8

Henk Tazelaar uit Waterlandkerkje is de grondlegger van de Appelaere. Meer dan een appelsapje.

12

Kunstenaar Johnny Beerens is bekend van de broden en vissen op de silo's in Breskens.

20

Op de achterpagina: thuis bij de familie Van Gaalen in Terhole. Ze runnen een zorgboerderij.

24

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
Afdeling Communicatie
en Bedrijfscultuur,
Antwoordnummer 700, 4330 WB
Middelburg (geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
088-246 1000 (lokaal tarief).

www.scheldestromen.nl

Waterschap Scheldestromen

Volg ons op twitter:
www.twitter.com/waterschap

gratis

Gratis bij deze Scheldestromen:
een getijdenboekje. Altijd handig
als u van plan bent te gaan
zwemmen, vissen of varen. Maakt
u er zelf geen gebruik van?
Misschien kunt er iemand anders
blij mee maken.

melding of klacht?

Op onze website staan formulieren voor het doorgeven van een melding. U kunt daarmee een gevaarlijke of hinderlijke situatie onder onze aandacht brengen. Een omgevallen boom, wateroverlast en muskusratten zijn daarvoorbeelden van. Voor spoedeisende zaken kunt u ons beter bellen via 088-246 1000 (lokaal tarief). Het kan ook zijn dat u een klacht heeft. Het waterschap doet zijn best om u zo goed mogelijk van dienst te zijn. Toch kan het zijn dat u ontevreden bent over hoe het waterschap u heeft behandeld. Wilt u meer weten over de klachtenregeling dan kunt u bellen met klantenmanager Joséphine van Belzen, 088 - 246 1400 (lokaal tarief). (JvB)

Joséphine van Belzen is de klantenmanager van het waterschap: niet voor meldingen, wel voor klachten.

fietspad langs Paalseweg

Circa 3.100 m³ zand, 2.700 ton slakken, 460 ton asfalt, 150 m² grasbetontegels en 2 kilometer markering. Dit zijn dé ingrediënten voor het fietspad langs de Paalseweg tussen Graauw en Paal in de gemeente Hulst. Met de aanleg van dit fietspad komt het waterschap tegemoet aan de wens van bewoners, een veiligere fietsroute van Graauw naar Kloosterzande. Voorheen deelden fietsers deze route met automobilisten. Dit leidde bij fietsers tot een gevoel van onveiligheid. Nu kunnen zij via een alternatieve fietsverbinding van Graauw richting Paal fietsen en vandaar hun weg vervolgen op de wegen onderlangs de zeedijk. (CD)

gemalen Willem en Adriaan

Om onder andere het recreatieseizoen te verlengen, verhoogt Rijkswaterstaat het winterpeil van het Veerse Meer geleidelijk met 30 cm. De laatste stap staat gepland voor het najaar van 2011. Om wateroverlast voor de omgeving te voorkomen, worden verschillende maatregelen genomen. Het waterschap pakt de tien gemalen aan die lozen op het Veerse Meer. Op dit moment wordt de capaciteit van de gemalen Willem en Adriaan op Noord-Beveland vergroot om bij de verhoogde buitenwaterstand hetzelfde rendement te houden. Ook oevers, steigers en boothellingen worden aangepast om te voorkomen dat deze onder water komen te staan. (MV)

Meer info: www.rijkswaterstaat.nl/veersemeer

Ecologisch tuinieren, verbeterde zuivering van afvalwater, precisielandbouw en onkruidwerend voegmiddel. Het zijn slechts een paar voorbeelden waardoor verschillende doelgroepen de kwaliteit van het oppervlaktewater kunnen verbeteren. In Dreischor is dit najaar een proef gestart om te kijken hoe agrariërs, de gemeente Schouwen-Duiveland, inwoners en andere gebruikers binnen het gebied het oppervlaktewater minder kunnen belasten. Onder de naam 'Proeftuin Kaderrichtlijn Water' vinden diverse activiteiten plaats om mensen te laten zien hoe zij de kwaliteit van het water positief kunnen beïnvloeden door hun dagelijkse activiteiten milieuvriendelijker in te richten. Zo kunnen agrariërs demonstraties bijwonen waar emissiebeperkende maatregelen en technieken worden getoond, krijgen belangstellenden een cursus ecologisch tuinieren en komen ongeroilde woningen in het buitengebied in aanmerking voor een financiële bijdrage voor een IBA (Individuele Behandeling Afvalwater). Het project is een samenwerking tussen de provincie Zeeland, gemeente Schouwen-Duiveland, DLV Plant en het waterschap. De proeftuin is onderdeel van een grensoverschrijdend project en wordt gesubsidieerd door de EU. (MV)

betere waterkwaliteit in Dreischor?

In Dreischor is een proef gestart om te kijken hoe mensen binnen het gebied het oppervlaktewater minder kunnen belasten.

Veerse Kreek en Vesten van start

De eerste werkzaamheden van de herinrichting Veerse Kreek en Vesten bestaan uit het rooien van bomen en struiken.

Eind oktober zijn we gestart met de herinrichting van de Veerse Kreek en Vesten. Dit gebied krijgt een flinke opknapbeurt. Om de waterkwaliteit en kwantiteit te verbeteren, baggeren we de kreek en vesten, herstellen we afkalvende oevers en richten we natuurvriendelijke oevers in. Daarnaast leggen we verschillende voorzieningen aan - zoals extra paden en steigers - zodat wandelaars, fietsers, ruiters en kanovaarders het cultuurhistorische gebied straks optimaal kunnen beleven. Bovendien is het dan ook mogelijk om een rondje Veere - Veerse Bos te wandelen. Een ander onderdeel van het project is de herinrichting van natuurkampeerterrein het Veerse Gat. Het rooien van bomen en struiken is nodig om plaats te maken voor natuurvriendelijke oevers en om de cultuurhistorische kenmerken in het gebied, dat deel is van het Nationaal Landschap Zeeland, beter beleefbaar te maken. De rooiwerkzaamheden duren tot maart 2011. Na het broedseizoen van volgend jaar gaan we van start met het baggeren van de uitlopers van de kreek en de vesten en de herinrichting van het gebied. Volgens planning zijn de werkzaamheden in het voorjaar van 2012 gereed. Het waterschap werkt in dit project nauw samen met de provincie Zeeland, de gemeente Veere en Staatsbosbeheer. (MV)

Meer info: www.wze.nl/veere.

Draaiboek

Fase 1:
staat van paraatheid
verwachte waterstand
3,30 - 3,70 m boven NAP
bij Vlissingen

Fase 2:
dijkbewaking
verwachte waterstand
3,70 - 4,10 m boven NAP
bij Vlissingen

Fase 3:
uitgebreide dijkbewaking
verwachte waterstand
4,10 m of hoger boven
NAP bij Vlissingen

Tijdens het stormseizoen, van oktober tot april, houden waterschappers de weersvoorspellingen extra in de gaten. Via de computer wordt gekeken naar de windkracht, windrichting en waterhoogtes. “Er zijn veel stormen waarbij we niet in actie hoeven te komen”, vertelt Dook Musters, coördinator dijkbewaking. “Als bij doortij een flinke storm woedt, is er nog niets aan de hand. Dan kan er gerust door de storm een paar meter extra water komen. Dijkbewaking is dan niet nodig. Als een hoge waterstand wordt verwacht, het springtij is en de wind waait uit het noordwesten, gaan onze voelsprietten uit en houden we de dijken nauwlettend in de gaten. Het kan zijn dat dan zo’n tweehonderd waterschappers in actie komen.”

Oefenen zonder storm

Om goed voorbereid te zijn op zo’n storm, houden de waterschappers verschillende oefeningen. “Gewoon om te weten hoe iets werkt en om zeker te zijn dat we alles aankunnen zodra het echt zo ver is,” vertelt Dook. Zo worden alle coupures meestal eens per jaar gesloten. Een coupure is een onderbreking in een dijk door een spoorlijn of weg. Door die de af te sluiten met balken of schotten, vormt de dijk weer één geheel. Ook alle afsluitbare duikers (buizen) in dijken draaien we voor elk stormseizoen even dicht. Zo weten de medewerkers of ze werken. “Het zijn de kleine dingen die je wel moet weten om het werk goed te kunnen doen in een nood-situatie. Dan moet je niet nog op zoek naar die ene slinger of sleutel”, geeft Dook aan.

Meteodiensten

Als een storm in aantocht is, ontvangt het waterschap vroegtijdig een waarschuwing van de Meteodiensten. Dan worden alle betrokkenen geïnformeerd en komt het draaiboek dijkbewaking op tafel. Omdat we ruim op tijd

De wind giert om het huis en de regen klettert tegen de ramen. Veel mensen zitten het liefst binnen bij de kachel. Storm is, zeker voor veel Zeeuwen, een spannende tijd. Veel waterschappers trekken er dan juist op uit. Om te zorgen voor uw veiligheid.

door Danielle Steijn-Laing

golven, VOORDEUR DICHT

Links: Golven beuken tegen strandpaviljoen 7 golven bij Domburg.

Midden: Een nachtelijke oefening in het sluiten van een spoorwegcoupure.

Rechtsonder: De coupure bij het Bellamypark in Vlissingen gaat standaard voor de winter dicht.

een waarschuwing krijgen, komen we ook eerder bijeen. Daarna wordt de verwachting steeds nauwkeuriger. Afhankelijk van de in te stellen fase bepalen we welke acties genomen moeten worden.

Tijdens een storm kijken we ook naar de te verwachten regenval. We kunnen namelijk niet zomaar alle duikers in binnendijken dichtzetten. Bij veel regen overstromen dan misschien de sloten. Dook: "We moeten dus alles goed met elkaar afstemmen. Hetzelfde geldt voor het sluiten van de coupures. We willen mensen natuurlijk niet 'opsluiten'. Er moet altijd een route open blijven, zodat mensen weg kunnen."

Voordeur dicht

"Als de verwachte waterstand 3,30 + NAP is, dan doen we eerst de 'voor-deur' op slot en dan de 'tussendeuren'. We draaien de duikers in de primaire waterkering dicht en sluiten onze keersluizen. Die in Vlissingen gaat standaard vóór ieder stormseizoen dicht. Die in Zierikzee en Stavenisse gaan dicht bij deze verwachte waterstand", legt Dook uit. "Deze fase noemen we fase 1. We komen dan wel bijeen om gelijk in te kunnen springen als de situatie erger wordt. Zodra de waterstand nauwkeuriger wordt, weten we of we eventueel moeten opschalen naar fase 2 of 3. Dan kijken we welke 'tussendeuren' (duikers en coupures) we moeten sluiten en gaan we daadwerkelijk

door weer en wind om de dijken te inspecteren."

Zeeuwse genen

Minimaal twee uur vóór hoog water inspecteren onze mensen de dijken. Ze kijken of er water uit de teen van de dijk sijpelt of dat ze iets in de sloten zien. Als er aan de binnenkant water uit de dijk komt, is dit een teken dat de dijk vol water zit en gaat verweken. We trekken dan gelijk aan de bel en een medewerker zorgt ervoor dat de plek direct versterkt wordt. Dit kan met speciaal doek of zandzakken. "Omdat onze buitendienstmedewerkers zeer goed de omgeving kennen, weten ze waar de eventuele zwakke plekken zijn. Deze mannen komen wekelijks langs 'hun' dijken. Ze zijn dus in staat kleine veranderingen waar te nemen. Hun plaatselijke kennis is voor dit werk

onmisbaar. Zodra er maar enigszins storm wordt verwacht, zitten onze mannen in de startblokken. Misschien zit het ook een beetje in de genen van de Zeeuw", aldus Dook.

Springtij rond kerst

Zodra de storm heeft gewoed en het water is gezakt, kijken de buitendienstmedewerkers bij het eerste lage water overdag of er schade is ontstaan. Ze gaan eerst naar schadegevoelige plekken. Als er iets is, ondernemen ze gelijk actie. Ze zorgen ervoor dat alles weer 100% in orde is.

De komende maanden houden de waterschappers alle weersomstandigheden in de gaten. De eerstvolgende keer dat het springtij is, is rond kerst. Woedt er een noordwesterstorm, staan we ook dan, dag en nacht paraat. ■

post!

"lof voor de **nieuwe Scheldestromen,** het zag er **goed** uit."
een tevreden lezer

klacht:

De heer Rijn wees ons op een onveilige situatie op de kruising Schelpenpad/Zilverenschorweg bij Arnemuiden. De situatie bij de inrit naar het Zilverenschor is volgens hem onduidelijk en de paaltjes op het fietspad vallen niet genoeg op.

Onze reactie:

De veiligheid op de kruising is nader bekeken. Besloten is om waarschuwborden 'uitrit' te verwijderen en de voorrang te regelen met borden en haaiantanden. Ook

vervangen we de middelste paaltjes door flexibele exemplaren. Daarbij zal de zichtbaarheid van deze paaltjes worden verhoogd door het aanbrengen van een vijf meter lange as-markering in beide richtingen van het pad.

L.S.

Hartelijk dank voor uw brief. Ik ben eerlijk gezegd aangenaam verrast dat de door mij gemelde situatie tot een betere oplossing gaat leiden. Er wordt vaak geklaagd, dat 'de overheid' geen of weinig respons geeft als de burger iets te melden heeft. In ons geval was mijn oorspronkelijke klacht via de fietsersbond bij de gemeente Middelburg terechtgekomen, die deze direct doorstuurde naar het waterschap.

Mijn vrouw en ik vinden het fijn, dat de zaak verbeterd wordt. We zullen het komende fietsseizoen graag nog eens een weekend in Zeeland komen 'uitwaaien'. Bij die gelegenheid zullen we onze, dit jaar ruw onderbroken, fietstocht graag nogmaals maken, maar dan hopelijk zonder brokken.

Met vriendelijke groeten,
H.M. Rijn
Oss

**Hoe bijzonder kan het lopen.
Had in 1995 nog niemand van
de Appelaere gehoord, vijftien
jaar later is het drankje 'gewoon'
verkrijgbaar in Dubai. Dat is vooral
de verdienste van de jongere
generatie, aldus Henk Tazelaar
uit Waterlandkerkje. Hijzelf legde
de basis voor een succesvol
natuurzuiver product van Zeeuwse
bodem.**

door Sandra Minneboo

Er worden verschillende soorten appels gebruikt voor de productie van Appelaere.

van naar appel appelaere

In een glazen fles is het sap twee jaar houdbaar. In een plastic fles slechts negen maanden.

Vijfentwintig jaar teelde Henk Tazelaar fruit in de boomgaard rond zijn huis. Tot hij in 1993 besloot de bakens te verzetten. Er moest toch meer uit die appel te halen zijn? Hij onderzocht de markt en ging op zoek naar een perserij. “Net over de grens bij Arnhem vonden we een geschikte en toen ging het balletje rollen. In juli 1995 onthulde de wethouder de eerste fles Appelaere en konden we echt beginnen. Ik zag het niet zitten om zelf met een doos flesjes naar hotels en restaurants te gaan. Dan moet je dus groothandels hebben om een stapje verder te komen. In Zeeland kon ik de Appelaere afzetten bij vier groothandels. Na vijf jaar leverden we aan Heineken, Sligro, Deli XL en Van der Valk. Het ging echt heel rap.”

Smaakpanel

“Tien jaar lang was er alleen Appelaere, maar we zaten niet stil. Intussen werkten we aan de komst

van de Perelaere. In 2005 onthulde de Koningin de eerste fles. Al gauw zetten we net zoveel Perelaere als Appelaere af. En daar bleef het niet bij. Van der Valk wilde graag Sinaasappelaere. Ik riep dat ik daar geen verstand van had en de sinaasappel was nu ook niet bepaald een streekproduct. Ondanks veel nee roepen, ging ik toch op onderzoek uit. Ik liet uit vier landen vers geperst sinaasappelsap komen. Anderhalf jaar lang hebben we met een smaakpanel van achttien mensen gezocht naar de juiste samenstelling. De Sinaasappelaere is hier aan de keukentafel geboren.”

Pallet naar Dubai

Aanvankelijk bleven de sappen binnen Nederland. Tot 2007. “Samen met mijn vrouw ging ik naar Curaçao. Zij met een koffer vol kleren, ik met een koffer vol flessen. Bij toeval kwamen we terecht in een Holiday Inn Hotel op Aruba. Vier

Appelaere: puur Zeeuws

Laere is het oud-Nederlandse woord voor ‘boom’, oftewel in dit geval ‘appelboom’. In België is het woord laere nog heel gebruikelijk. ‘Gewoon’ appelsap uit een pak bestaat vooral uit concentraatsap dat aangevuld wordt met water. Appelaere bestaat puur uit sap en vruchtvlees van de appel en wordt twee keer gepasteuriseerd op 85 graden.

uur later stond ik al aan de bar, Appelaere te promoten. We bezochten supermarkten en we lonkten naar de cruiseschepen die bomvol rijke Amerikanen zaten.”

Zijn twee dochters Carin en Janine en zijn schoonzoon Carlo werken tegenwoordig ook in het bedrijf en zij richten hun vizier meer dan Henk op het buitenland. “Dit voorjaar legden ze contact met een importeur in Dubai. Ik heb gepioneerd in Nederland, het buitenland is voor de jeugd. Ze zijn dik drie maanden bezig geweest om de export rond te krijgen, maar ze hebben het voor elkaar, half september is de eerste pallet ingescheept richting Dubai. De cruiseschepen zijn ook voor hen. Ik zeg maar zo ik spreek alleen Zeeuws en geen Engels of Arabisch, dat laat ik lekker aan de nieuwe generatie over.” ■

Soorten en herkomst

Voor de Appelaere worden de volgende soorten gebruikt: alkmene, cox, elstar, jonagold en goudreinnet. Uiteraard liefst appels van Zeeuwse bodem. De sinaasappels komen uit Brazilië en Californië. Het sinaasappelsap komt per boot aan in Vlissingen en gaat naar de bottelarij.

182 dagen regen

In Zeeland valt gemiddeld 719 millimeter neerslag per jaar. Deze hoeveelheid is verdeeld over zo'n 182 dagen. De meeste regen kunt u verwachten in de maanden november, december en januari met gemiddeld 18 regendagen per maand.

win winterpakket

Natte sneeuw, een stevige noordoostenwind en een gevoelstemperatuur van -10 graden... Het zou zomaar de weersverwachting voor vandaag van Jos Broeke kunnen zijn. Om er voor te zorgen dat u bestand bent tegen al deze winterse ongemakken maakt u kans op een van de vijf winteroverlevingspakketten van waterschap Scheldestromen. Daarnaast hebben we voor alle inzenders een kleinigheid in petto. Stuur voor 1 januari 2011 een e-mail naar communicatie@scheldestromen.nl of een briefkaart naar antwoordnummer 700, 4330 WB Middelburg met daarin uw adresgegevens. Vergeet niet uw maat te vermelden.

raadskelder Sluis

In de Raadskelder onder het middeleeuwse stadhuis en Belfort in Sluis organiseert de stichting Raadskelder tentoonstellingen. Tot en met 3 januari kunt u in de Raadskelder de kunstwerken van Appie Drielsma bewonderen. Hij is vooral bekend om zijn beeldhouwwerken en hij maakte de bronzen deur van de synagoge in Middelburg. Elke laatste zondag van de maand vinden er gratis koffieconcerten plaats in de Raadzaal van het Belfort (Grote Markt 1). De Raadskelder is van zaterdag tot en met woensdag geopend van 14.00 tot 17.00 uur. Kijk op www.stichtingraadskelder.nl voor meer informatie.

kerstmarkten

Vindt u het ook altijd zo'n gezellige tijd? Die dagen rond kerst? Op vele plekken kunt u terecht op kerstmarkten. We hebben er een paar voor u geselecteerd:

- Koewacht: op donderdag 16 december op het parkeerterrein van Plus, Nieuwstraat 43/A
- Ambachtscentrum Goes, Kattendijksedijk 27: zaterdag 18 en zondag 19 december 13.00 – 17.00 uur
- Veere van 17 tot en met 21 december op de Markt van 11.00 tot 17.00 uur

kerstbarbies in Renesse

Tot en met 2 januari kunt u naar de tentoonstelling 'Kerst met barbies en koningsblikken in vorstelijke entourage' in het Blikmuseum in Renesse. In het museum zijn ook nog eens zo'n 4.000 blikken te bewonderen. Tegen een kleine vergoeding kunnen bezoekers, ook kinderen, zich verkleden in feestelijke kleding uit 1900 en vervolgens op de foto. Op dinsdag is het museum open van 10.00 tot 12.00 uur, op woensdag van 14.00 tot 17.00 uur en op zondag 19 december van 12.00 tot 17.00 uur. Adres: Capelweg 18, telefoon: 0111-461794.

kerstballenwandelingen

- Even er tussenuit, frisse lucht opsnuiven. Tussen het lekkere eten door
- genieten van de bijzondere plekken in onze provincie. Het Zeeuwse
- Landschap organiseert mooie wandelingen onder leiding van een gids.
- 22 december: wandeling door bos van Landgoed Ter Hooge bij Middelburg. De gids vertelt over dieren en planten maar ook over de geschiedenis van het voormalige kasteel. Start om 14.00 uur: parkeerplaats aan de Breeweg tegenover kaasboerderij Pitteperk
- 26 december: excursie in verdrinken land van Saeftinghe, 11.30 uur, Emmaweg 4, Nieuw-Namen
- 27 december: kerstballenspeurtocht Oranjezon, Koningin Emmaweg 22 Vrouwenpolder, tussen 11.00 en 15.30 uur, leuk voor opa's en oma's en hun kleinkinderen. Actuele informatie vindt u op www.hetzeeuwseLandschap.nl

kerstcadeautip: Zeelandagenda

Nog op zoek naar een praktisch Zeeuws cadeau? Koop de Zeelandagenda in een van de Zeeuwse boekhandels. De agenda staat vol foto's en 'vergeten' Zeeuwse weetjes. Van oude recepten voor oogstbier en duindoornjenever tot tips voor het rapen van oesters, mossels, kreukels en kokkels. Voorin treft u getijdentabellen aan, altijd handig om te weten wanneer het hoog- of juist laagwater is. We geven vijf exemplaren weg. In aanmerking komen voor deze agenda? Stuur voor 1 januari 2011 een mail met uw adresgegevens naar communicatie@scheldestromen.nl. Of een briefkaart naar Antwoordnummer 700, 4330 WB in Middelburg.

: achter de schermen

Een lezer krijgt een kijkje in de keuken bij een bedrijf of gebied waar normaal geen publiek is toegestaan.

Ruim 30 meter is het hele gevaarte. Boot en ponton aan elkaar. Wie 's zomers over het Veerse Meer vaart, heeft 'm vast al eens gezien. De onderhoudsboot van het waterschap. Scheldestromenlezer Toos Wetselaar (63) ging mee op een wel heel bijzondere expeditie.

door Linda van Dijke

Het waterschap vaart een kudde koeien over naar een eiland in het Veerse Meer. Ze zijn er blij mee!

waarom koeien meevaren

“Het is best moeilijk sturen hier hoor.” Schipper Berry van Goudswaard opereert voorzichtig. Boot in z’n achteruit, blik op oneindig. Toos Wetselaar staat er met haar neus bovenop. Ze heeft een ereplaats in de open stuurhut, naast Berry. “Het ponton is de baas, niet ik,” legt Berry uit. “Er staat nu best veel wind en ik probeer daar op in te spelen. Maar het weer blijft bepalend.” Als booteigenaar ziet ze Berry’s zomers aan het werk op en rond het Veerse Meer. Hoe ziet zijn dag er uit en is het niet vreselijk eenzaam in de winter? Deze vragen gaven aanleiding voor een kijkje achter de schermen bij Berry.

Gekke capriolen

Aan boord een kudde Blonde d’Aquitaines. Bestemming is de Haringvreter, het grootste eiland in het Veerse Meer en eigendom van Staatsbosbeheer. Zodra het gras er lang is en het weer goed, worden deze natuurlijke maaiers ingeschakeld. Ook al is het maar een klein stukje varen naar het eiland, het blijft altijd oppassen. Berry: “Sommige bootjes halen de gekste capriolen uit. Gaan plotseling in z’n achteruit. Mensen denken dat het net zo is als met de auto. Dat als je remt, je gelijk stil staat.” “Maar jij bent toch beroepsvaart?”, vraagt Toos verbaasd. “Ja”, begint Berry.

“Maar op het water is het toch net wat anders. Bij het autorijden heb je een rijbewijs nodig. Voor sommige vaartuigen hoeft dat niet. Die ‘schippers’ weten niet altijd goed wat de regels op het water zijn.”

Toos geniet zichtbaar van het korte vaarritje. Van de kudde koeien moet ze minder hebben. Zolang ze veilig in de oplegger staan, vindt ze het prima. “Ik ben met zeven paarden uit de klei getrokken maar koeien vind ik toch wat eng. Ik ben geboren in de Alblasserwaard en heb nooit in een stad willen wonen. Zeeland vind ik geweldig! Je hebt hier alles.” Ondertussen legt Berry de combinatie vast aan wal. “Die sputpalen zijn handig zeg”, merkt Toos op. De tractor met oplegger rijdt inmiddels het eiland op.

Seizoensplaats

Toos besluit toch maar mee te gaan bij het vrijlaten van de koeien. Als de laadklep opengaat, is ze hier blij om. Zestien kalfjes verschijnen in de opening van de aanhanger. “Wauw, dat is toch wel de verrassing van de dag”, glundert Toos. Na enig aarzelen dendert de kudde er uit. Nog even binnen de veilige hekken van de vangkooi, zodat ze rustig kunnen wennen aan de omgeving. Als ook de tweede vracht van de kudde er bij is, worden ze echt vrijgelaten. Zo’n vijftig

U ook in achter de schermen?

Altijd al eens ergens achter de schermen willen kijken? Laat het ons weten. Wie weet volgen wij u binnenkort met pen en fotocamera. Het kijkje achter de schermen mag bij een bedrijf, organisatie, plek of gebied zijn. Als het maar in Zeeland is. Mail uw achter-de-schermen-wens naar communicatie@scheldestromen.nl en omschrijf waarom u juist daar eens zou willen kijken.

Het waterschap beheert en onderhoudt de oevers, steigers en (parkeer)terreinen rond het Veerse Meer. Ook de eilandjes in het meer horen hier bij. De onderhoudsboot is de Lemmer, met schipper Berry van Goudswaard.

Naast: Lezer Toos Wetselaar mag met schipper Berry overvaren.

Linksonder: Berry concentreert zich bij het aanleggen van het ponton.

Rechtsonder: De oplegger met koeien rijdt het ponton op.

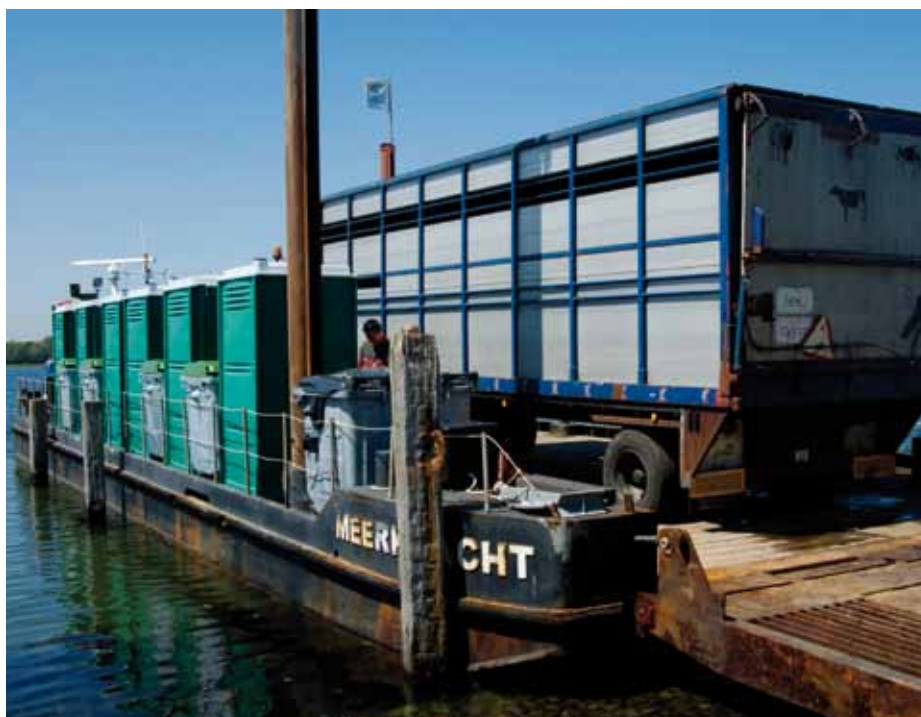
hectare gras ligt aan hun hoeven. Met veel geraas rennen ze naar de waterlijn. Met recht een heerlijke seizoensplaats.

Fel bovenop

Berry is alweer druk in de weer met containers en toiletten: "In het zomerseizoen ben ik twee volle dagen per week bezig met wisselen. Volle afvalcontainers omruilen voor lege, en vieze toiletten omruilen voor

schone." Hij praat vol passie over zijn werk: "Het is mijn lust en mijn leven, ik zou niet graag wat anders doen." Toos complimenteert Berry met de steigers: "Het ziet er altijd netjes uit als wij aanleggen met ons bootje." Berry geeft aan dat hij er z'n handen aan vol heeft. "De overige drie dagen ben ik bezig met maaien, zaken repareren en controleren. Je moet er fel bovenop zetten, anders wordt het een bende."

De kudde heeft zich inmiddels vermengd met de paarden en damherten aan de waterrand. Berry's werk zit er op. Toos heeft genoten: "Volgens mij heeft Berry een dijk van een baan, waar hij zich met hart en ziel aan wijdt. Ik neem mijn zonneklep voor hem af want hij moet niet alleen schipperen op zijn boot maar ook tussen recreatie en natuur. Dit zal hem niet altijd even makkelijk vallen." ■

: in de steigers

Bastion Vlissingen

- Aannemingssom: € 214.188,- incl. BTW
- Start: 23 augustus 2010
- Oplevering: eind november 2010
- Aannemer: Bouwgroep Peters bv
- Restauratieadvies: Polderman, bureau voor monumenten en restauratieadvies

Het 450 jaar oude Bastion en de muren van de Boulevard in Vlissingen stonden afgelopen najaar letterlijk in de steigers. Het voegwerk is hersteld, een aantal muurankers is vervangen en de muur aan de havenzijde kreeg een nieuwe stuc laag.

door Chantal de Putter

herstel voegwerk Bastion Vlissingen

“Het voegwerk was op diverse plaatsen dringend aan renovatie toe. Het lastige was het hak- en voegwerk onder de hoogwaterlijn,” vertelt Geert Boekema, projectleider. “De gebruikte specie is zoutbestendig, elastisch en heeft een hoog kalkgehalte. Voordat de specie werd aangebracht moest de muur minimaal één uur drogen. Het aanbrengen van de voegspecie werd twee uur voor het water opkwam weer gestaakt. De specie moet namelijk voldoende opstijven en hechten voordat het weer onder water verdwijnt.”

“Niet alleen het voegwerk maar ook het stucwerk aan de havenzijde van het Bastion verkeerde in slechte staat,” vertelt Geert. “Het nieuwe stucwerk is opgebouwd uit vier lagen. Het heeft evenals de voegspecie een hoog kalkgehalte, is poreus van samenstelling en zoutbestendig. De lagen kunnen door de poreusheid het water en de zoutkristallen goed doorlaten waardoor snelle afbrokkeling van het nieuwe stucwerk wordt voorkomen. De eerste laag is een grove stuc laag waarop een kunststof wapeningsnet is vast

geboord. Daaroverheen is weer een laag gezet en als laatste is een gladde afwerk laag aangebracht. Ook de loshangende kabels voor de verlichting zijn netjes achter de stuc laag weggewerkt.”

Voor dit project zijn speciale vaklieden ingezet. Het is niet alleen een complexe klus, maar ook het weer en het getij zijn van grote invloed. De medewerkers van het bouwbedrijf werden regelmatig getrakteerd op een nat pak door de golfslag van voorbijvarende boten. ■

Mosselschelpen, visdraad, haaiantanden, zand. Materialen die langs onze kust volop te vinden zijn. Johnny Beerens, kunstenaar uit Breskens, verwerkt ze in zijn schilderijen. Met vele stukken en lagen van zelfgeschept papier bouwt hij zijn werk op. De ondergrond vormt een wezenlijk onderdeel van zijn prachtige werken.

door Sandra Minneboo

Inspiratie voor zijn schilderijen haalt Johnny Beerens uit Noorwegen, Toscane, maar vooral ook dichtbij huis, langs de Zeeuwse kust. Het gemaakte landschap inspireert hem: "Het landschap is door mensenhanden gemaakt, maar wel met natuurproducten. Neem nu asfalt wat je op de glooiing van de dijken vindt, dat zie ik als een soort lavalandschap. Of de blokken basalt die een heel interessant beeld geven, bijna als een grafiek of een soort patroon dat steeds terugkomt. Soms speel ik daar wat extra mee in mijn schilderijen. Je moet het zien als een reconstructie en een verdichting van details en motieven die ik waargenomen heb. Zo probeer ik een zelfstandig beeld te maken van een zeewering. Het ziet er uit als de werkelijkheid maar door er een detail aan toe te voegen en door het materiaalgebruik, creëer ik een stukje nieuwe werkelijkheid."

Mijn territorium

De schilderijen van Beerens zijn uiterst gedetailleerde beelden waar hij soms wel anderhalf jaar aan bezig is. "Ik begin altijd met voorstudies. Soms gaan er een stuk of zes vooraf aan het uiteindelijke schilderij. Die voorstudies maak ik ter plekke. Ik ga ook wel eens terug om nog wat foto's te maken of ik neem losse materialen mee, zoals korstmoss, nylondraad of stukjes

aangespoeld hout. Het licht verandert continu, maar er is ook eb en vloed. Het grensgebied tussen land en water is mijn territorium geworden. Ik maak een soort eigen licht. Het ene uur is dát stukje mooi en het andere uur dát stukje. En ik sla veel op in mijn hoofd." Vervolgens gaat hij aan de slag in zijn atelier.

Eitempera

Essentieel onderdeel van zijn kunst is het scheppen van zijn papier. Hij bouwt zijn werken op vanaf de ondergrond zelf. In een kleine ruimte, die veel weg heeft van een washok, staat zijn papiermachine. Daar experimenteert hij. Vooral met de samenstellingen van het papier, de lijm en de toegevoegde materialen: "Het experimenteren neemt een belangrijke plaats in mijn werk in. Ik combineer verschillende traditionele technieken: aquarel op zelfgeschept papier in combinatie met delen in eitempera (verfsoort met ei-emulsie als bindmiddel, red.). Daarnaast olieverf of dikke lagen acrylverf vermengd met materie en sinds kort etstechnieken. In deze combinaties van bestaande technieken schuilt het vernieuwende van mijn werk. Zo ontstaat een spanning en wisselwerking tussen de toegevoegde materialen en het geschilderde beeld." Zowel op afstand als

op het
grensgebied van
land en water

Links: Een uitsnede van een van zijn schilderijen.
Johnny Beerens woont en werkt in Breskens.

Boven: Johnny haalt zijn inspiratie uit de Zeeuwse kust.

Midden: Kenmerkend voor zijn werk zijn de verschillende lagen papier.

Onder: Verf mengen in zijn atelier, op de achtergrond een deel van een schilderij.

van dichtbij bieden de werken een intense beleving. Je moet ze ervaren om alles tot je te kunnen nemen.

Hoe het licht speelt

Het liefst werkt Johnny langs de kust. Niet alleen in Zeeland maar ook in Noorwegen, Bretagne of IJsland. Ook landinwaarts in Toscane werkt hij graag. "Meestal loop ik eerst een stuk kust af of ik pak mijn fiets. Interessante plekken noteer ik. Dan ga ik er een paar keer naar toe om te zien hoe het licht met de kust speelt. Ik ben altijd op zoek naar iets nieuws. En het mooie van eb en vloed is dat er altijd dingen bloot komen te liggen."

Broden en vissen

Al heel vroeg begon Beerens met schilderen. Van traditionele landschappen naar meer surrealistisch werk zoals anonieme vissers en vissen, begon hij een zo zuiver mogelijk beeld op te bouwen. Zuiver maar wel figuratief met een soort van abstractie erin. Bekende werken van zijn hand zijn de broden en vissen op de silo's aan de vissershaven van Breskens. Of de druppels water op de watertoren van Oostburg. "In het geval van de silo heb ik eerst een

heel grote voorstudie gemaakt op een zelfgebouwd schaalmodel van het damwandprofiel. Daarna heb ik de vissen en broden eerst uit de vrije hand op de silo gezet. Ik ben heel vaak naar beneden geweest om vanaf een afstand te kijken en correcties aan te geven. Pas later ben ik gedetailleerder te werk gegaan. Aan de graansilo's in Breskens heb ik bijna twee maanden non-stop gewerkt. Ik raakte haast in een soort trance. Mijn vrouw kwam zelfs mijn eten brengen."

Carte blanche

De opdrachten voor de silo en de watertoren had Beerens via inschrijvingen verkregen. Hij werkt af en toe in opdracht maar hij maakt wel wat hij zelf wil. "Ik maak de schilderijen in eerste instantie voor mezelf. Als ik in opdracht werk, wil ik carte blanche hebben, anders werkt het voor mij niet. Naarmate het einde van een werk nadert, ben ik afstand aan het nemen en ben ik in m'n hoofd al met het volgende werk of met nieuwe dingen bezig. Ik kan goed afstand nemen van dingen, zeker als ik weet dat het naar mensen gaat die er veel plezier aan beleven." ■

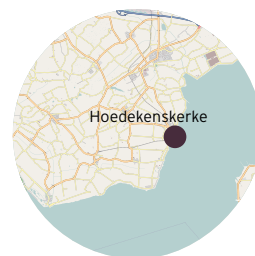

: bijzonder gevonden

Op het havenplateau van Hoedekenskerke treffen we dit gebouw uit 1947. Ooit bedoeld voor de reizigers van het veer naar Terneuzen.

door Linda van Dijke

't Wachtlokaal

Een weegbrug, de woning van de dijkbaas: er was vroeger heel wat te beleven in de haventjes langs Ooster- en Westerschelde. Bijna al deze buitendijkse bebouwing is er niet meer. Afgebroken bij de Deltawerken of als de functie verdween. Zo ook bij Hoedekenskerke waar de boot naar Terneuzen vertrok. Geen pontje maar een zeewaardig schip. Waar snert en koffie niet ontbraken en waar je in het vooronder lekker warm kon zitten. Of boven: in de kou. Auto's konden ook mee naar de overkant. Al vergde het parkeren heel wat stuurmanskunst, waarbij niet zelden een PSD-man te hulp moest komen. Vandaag de dag is 't Wachtlokaal op het havenplateau nog het enige wat rest. Waterkeringstechnisch zeker niet ideaal. Het gebouw staat zo goed als in de dijk. Dijkversterking staat gepland voor 2012. De toekomst van het gebouwtje is dus onzeker. Waardevol vinden de instanties het gebouw waarschijnlijk wel. Ook als de financiën in beeld komen? Misschien zit de meeste waarde wel in de herinneringen. ■

In Terhole vinden we de agrarische zorgboerderij Binnenste Buiten van Caroline (42) en Jan-Kees (47) van Gaalen. Caroline is teamleider Beheer eigendommen bij het waterschap, Jan-Kees is docent. Met hun kinderen Willemien (16) en Jan-Peter (15) en vier oproepkrachten en vrijwilligers geven zij invulling aan hun missie: jongeren met een beperking tot rust en tot zichzelf laten komen.

“Hier hebben we nooit haast”

“Iedere week ontvangen we kinderen vanaf 5 jaar. Ze hebben te maken met sociale, medische of gedragsproblemen. We hebben bijvoorbeeld kinderen met verschillende vormen van autisme”, vertelt Jan-Kees. Een vast dagritme is voor hen erg belangrijk. “We starten altijd met een binnenactiviteit”, zegt Caroline. “Knutselen, een spelletje of spelen met de tractoren. Daarna gaan we naar buiten, Jan-Peter is een echte buitenman. Hij vindt

het leuk om de kinderen te helpen bij het eieren rapen, voetballen, trampolinespringen en skelterrijden. Ook maait hij met de tractor regelmatig het gras”, vertelt Jan-Kees.

Bij alle activiteiten krijgen Caroline en Jan-Kees ondersteuning van hun oproepkrachten. De eigen kinderen helpen na schooltijd. Naast het gezin wonen er varkens, twee boerenknollen, een hond, katten, een konijn,

een minikoe, kippen en pony's op de monumentale boerderij. Willemiens' grote passie zijn haar drie pony's. Als ze niet bezig is met het “pimpen” van haar Shetlanders, dan begeleidt ze kinderen bij het ponyrijden. “Wat belangrijk is dat de kinderen alles in eigen tempo kunnen doen. Hier hebben we nooit haast. En hebben we dat een enkele keer toch, dan laten we dat natuurlijk nooit blijken”, lacht Jan-Kees.